

Diskrimineringsregnskapet

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

Solidaritet utgjør vår sosiale vev gjennom livet, på tvers av generasjoner, mellom arbeidsgiver og arbeidstager, mellom myndighetene og befolkningen, mellom nasjoner. Og denne sosiale veven er helt avgjørende for vår psykiske helse. Skal vi gjøre noe med psykiske helseplager, er det langt viktigere å bekjempe diskriminering, urettferdighet og sosiale forskjeller enn å tilby terapi og medisiner. Det mener Dainius Pūras, spesialrapportør i FN og ansvarlig for rapporten «Right of everyone to enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health», som nylig ble levert til FNs menneskerettighetsråd.

For det er individet som bærer børen når sosial forskjellsbehandling og diskriminering får vokse frem. Som når minst 35 ansatte tok sitt liv i en nedbemanningsprosess fra helvete i France Telecom (nå Orange) for vel ti år siden. Dette var statsansatte med rett til å beholde jobben frem til pensjonsalder. Ledelsens løsning for å redusere staben ble ifølge tiltalen å presse de ansatte ut av jobben gjennom sjukeanering og etableringen av et organisatorisk fryktvelde. I dag står syv toppledere tiltalt for å ha lagt en drepende bør på den enkelte.

Det er på tide at vi får et regnskap som forteller oss om kostnadene som følger av manglende inkludering, fremmedfrykt og diskriminering

På samme vis som man har rettigheter som arbeidstager, har man rettigheter som borger. Da vekker det bekymring når en lang liste av statsledere – på ingen måte begrenset til Trump, Putin, Orbán, Erdogan og Xi – velger å se bort fra menneskerettighetene når det passer deres politiske agenda, og i stedet ønsker å forskjellsbehandle. Med en tilsynelatende selvinnløsende retorikk hører vi: De utgjør en trussel, de er terrorister, de hører ikke til. Dette er heller ikke noe som kun skjer et annet sted, i et annet land, minnet Karl Eldar Evang oss på i Psykologtidsskriftets februarutgave, og pekte blant annet på Trandum leir.

Med diskriminerende holdninger følger lover, politikk og praksis som underminerer sosiale strukturer som bygger sosial støtte, bidrar til inkludering og skaper velvære. Gitt tidsånden er det befriende at FN-rapporten minner oss om at solidaritet utgjør vår sosiale vev gjennom livet, på tvers av generasjoner, mellom arbeidsgiver og arbeidstager, mellom myndighetene og befolkningen, mellom nasjoner. Og denne sosiale veven er helt avgjørende for vår psykiske helse.

Politikere har fått sitt innvandringsregnskap. Nå er det på tide at vi får et regnskap som forteller oss om kostnadene som følger av manglende inkludering, fremmedfrykt og diskriminering. Ikke bare det; når vi i FN-rapporten leser at politiske systemer kan underminere psykisk helse, bør vi utvikle måter å monitorere dette på, slik at vi kan vurdere i hvilken grad de politiske partiene og regjeringens politikk bidrar til landets og verdens psykiske helse. For god psykisk helse er ikke fravær av psykiske plager, men et politisk, psykososialt og økonomisk miljø som gjør at individ og grupper kan leve verdige liv, med de samme rettighetene som andre og kan få utfoldet sitt potensial.